

Zondagsschoolboekje

Titel: Eer zij roepen zal ik antwoorden

Auteur: Jan Veltman

Illustrator: Frans van Noorden

Uitgever: G.F. Callenbach, Nijkerk

Druk: 1

Jaar van uitgave: 1925

I.

Een arm gezin in een zeer kouden nacht.

't Was midden in den nacht, en 't vroom, dat het kraakte.

Op den zolder van een werkmanshuisje sliepen acht kinderen, waarvan de jongste vijf en de oudste achttien jaar was.

Sliepen ze?

Je hoorde immers duidelijk fluisteren op 't afgeschutte deel, waar de vijf jongens hun slaapplaats hadden!

„Henk, ik ben zoo koud!”

„Ik ook, maar je moet je stil houden, anders worden Piet en Wim ook wakker!”

„Die zijn al wakker; ik weet het; ik heb 't kunnen hooren!”

„Hoe laat is 't dan?”

„Vier uur! 'k Heb de klok hooren slaan. Om drie uur ook al, en om twee uur. 'k Ben zoo koud! — Zou er hier niet nog wat zijn, dat we over ons heen kunnen leggen? Zakken of zoo?”

Een arm gezin in een zeer kouden nacht

5

Toch.... nog maar stil blijven liggen. Misschien....

„Henk, ik dóé het! Ik stap er uit!”

Henk zei niets, en Nico dééd het, stapte uit bed.

Heel stil.... als een muisje.... In een ommezen was hij gekleed en sloop o, zoo stil naar de huiskamer....

Kijk, het nachtluchtje brandde! Dat gaf ook warmte! Ja, 't was hier lang niet zoo koud als b....

O, watschrok hij daar! Want heel, heel zacht ging de kamerdeur open. Als 't eens een inbr.... Ha, 't was Henk! Ook al gekleed, en met hals en hoofd tot aan de oogen in den kraag van zijn jekker gedoken.

Beiden zetten ze zich op een stoel en maakten zich zoo klein mogelijk, al de deelen van 't bibberend lichaam zoo dicht als 't kon bij 't hart. En de jas haalden ze heel strak toe.

4

Eer zij roepen, zal Ik antwoorden

„Die hebben we toch gisteravond eerlijk verdeeld! En al onze kleeren hebben we al op ons liggen. Houd je nu stil, en slaap maar!”

Dat zei Henk maar, want ook hijzelf kon van de kou niet in slaap komen. Dat de anderen ook niet sliepen, wist hij wel: hij had Piet en Wim heel zacht hooren fluisteren. En zeer waarschijnlijk waren Johanna, Bet en Anna ook wakker. Even hield het fluisteren op. Toch hoorde je, dat hier heel wat levende menschen op den zolder waren, want je hoorde schommelen en stommelen, kuchen, hoesten, zuchten, ademhalen, maar niets dat op slapen geleek.

De maan scheen door 't dakraam, en aan de dikke ijsbloemen op de ruiten was het te zien, hoe hard het vroom.

Nico begon weer fluisterend tegen Henk:

„Henk, laten we uit bed gaan!”

„En dan bevrozen?”

„Nee, ons aankleeden en naar beneden gaan. 't Is beneden veel warmer dan hier!”

„Maar dan worden vader en moeder wakker!”

„Nee, ik zal zoo stil doen, dat niemand het hoort!”

Henk dacht even na. Ja, beneden zou 't niet zoo koud zijn als hier. En dan de kleeren aan! — En als dan vader en moeder tóch wakker werden....? Wel, dan zouden ze de kachel kunnen aanmaken!

6

Eer zij roepen, zal Ik antwoorden

St.... Wat was dat....? — Het kraakte op de trap.... De deur ging weer open....

Zoo waar, daar had je Kees met Wim op zijn rug.... en Piet ook, allen gekleed, alsof ze zóó op reis zouden. Nee, maar nou werd het hier goed!

Maar wat deden ze alles stil! — Nico fluisterde bijna onhoorbaar: „Kees, kon jij ook niet slapen?”

Kees schudde met het hoofd, en dook in elkaar, om zonder woorden te zeggen, hoe koud hij was. Hij zette zich op een stoel, drukte den zesjarigen Wim, dien hij op zijn knieën had genomen, tegen zich aan, en sloot zijn overjas zoo over hem heen, dat Wim nu geheel onzichtbaar was.

Piet was de eenige, die niet ging zitten. Beurte- lings, nu met zijn rechter-, dan met zijn linkerbeen, maakte hij een forsich schoppende beweging, en sloeg met zijn armen in de lucht, alsof hij meppen uitdeelde. Zoo maakte hij zichzelf warm.

St...! Zouden ze dan toch nog zooveel leven hebben gemaakt, dat moeder er wakker van ge- worden was?

Op den zolder, waar nog enkel de drie meisjes waren, ging het nu drukker, want Johanna, de oudste, en Bet hadden 't wel gehoord, dat de jongens naar beneden waren gegaan. Zij toch sliepen

ook niet. Ze hadden de kleine Anna hooren huilen en ze tusschen haar ingenomen.

„Wij moeten ons ook maar kleeden, en naar beneden gaan!” zei Bet, maar Johanna suste haar nog wat. Zij was de oudste, en moeders vertrouweling; moeder besprak allerlei zaken met haar, vooral de treurige zaken, want wat tot blijdschap stemde, viel er weinig voor, meende ze. Johanna wist alles en dat maakte haar zoo bezorgd. Zij kon zich nog best herinneren, hoe fleurig en gelukkig 't in huis was; maar nu was 't altijd armoede en akeligheid. Kon het erger, dan dat ze van koude niet konden slapen? En dat zou zoo niet wezen, als ze maar dekking genoeg hadden. Maar er viel over niets te beschikken dan over wat ouden, versleten rommel. Oude lappen vloerkleed .... ja, je voelde 't wel als zwaar gewicht op je, maar je werd er niet warm onder.

Ach, en 't zou zoo niet geworden zijn, als vader maar niet .... en Kees begon ook al. Ze wist nog zoo goed, dat vader altijd met moeder naar de kerk ging, en net zoo was als moeder, echt Godvreezend en geloovig. Maar langzaam aan was vader anders geworden. Werkmakers hadden dag in, dag uit, altijd maar met hem geredeneerd, en hij had er altijd maar naar geluisterd, tot hij eindelijk net

slapen, beteekende ook niets voor een enkelen keer; 't weer kon spoedig genoeg veranderen. Maar dat vader zoo geworden was, dat was vreeselijk. En dat ging niet over. 't Was net, of vroeger het zonnetje altijd in huis scheen, en 't er nu altijd donker en somber was. Alsof vroeger de Heere God altijd hier in huis was geweest, en nu voor-god hen had verlaten. O, dat gaf zulk een arm gevoel!

De klok sloeg vijf.

„Kom, Bet! we slapen toch niet van de kou. De jongens zijn naar beneden gegaan; laten wij ook gaan!”

Ze kleedden zich en gingen naar beneden.

praatte als de anderen. Toen had moeder stil gehuild, heel lang. En vader wou toen niet meer mee naar de kerk, en zei, dat Kees ook niet naar de kerk behoefde. En als ze uit den Bijbel lazen, haalde vader nu en dan de schouders op. O, zij had dat zoo naar, zoo vreeselijk gevonden. En toen was vader ook mee begonnen, het werk te staken, en

naar die vergaderingen te gaan.

Sedert dien tijd was alles gaan verslijten, zonder dat er iets nieuws voor in de plaats kon gekocht worden. En vader was nu nooit meer blij, en vaak heel knorrig.

Ja, 't was nu wel heel koud, maar dat was 't ergste niet. Dat ze van de koude hier niet konden

II.

Eigen schuld.

Toen Johanna met kleine Anna op den arm en Bet achter haar aan de kamer inkwamen, was moeder bezig, de kachel aan te maken.

„Ja, kinderen, — zei ze — je kon niet beter doen, dan allemaal hier te komen. En reken er maar op, dat je van avond niet naar boven gaat. We houden de kachel aan en dan slaap je maar hier zoo goed of kwaad het gaat. Ja .... als we brandstof genoeg hebben. — 't Is waar ook, gisteren zijn de laatste briketten opgestookt. Als .... als ... ja, ik weet het niet ....”

Even zat ze daar als wezenloos, gehurkt voor de kachel, alsof ze vergeten was, wat ze nu moest doen. Maar in zichzelf smeekte ze den Heere om hulp. Dachten de kinderen er aan, dat moeder, met wat spaantjes in de hand, daar zat te bidden? Ze hoorden wel, dat Kees het weer had over de kapitalisten, de uitzuigers, maar 't had voor hen niet meer beteekenis dan het geratel en gerammel

van de vuilniskarren, die juist voorbijreden. Zij keken naar moeder en hadden wel willen huilen. Toch dacht geen van allen: nu zal ik vandaag eens zien, of ik niet op een of andere, maar eerlijke, manier aan wat brandstof kom. Omdat hij zonder werk was, had het Kees slechts wat overleg en inspanning hoeven te kosten, om moeder voor een paar dagen van genoeg brandstof te voorzien. Maar hij meende, dat als de staat of de kapitalisten hen niet van overvloedig brandstof voorzagen, en ze 't hier niet thuis lieten bezorgen, dan was 't beter, dat ze zich met elkaar maar lieten doodvriezen. Op die manier sprak hij zoo wat heel den dag en alle dagen. De staat moest dit en de staat moest dat, maar de kapitalisten zorgden er wel voor, dat het niet gebeurde. Maar, wacht maar! met werk-staken kwam alles terecht, en zou heel de wereld een Luilekkerland worden.

Tegenover moeder deed hij net zoo. Wat had het arme mensch het van 's morgens vroeg tot 's avonds laat druk, om al de kleeren van de kinderen een beetje heel te houden. Maar 't kwam in Kees zijn werkmansbrein niet op, om zelf ook maar een knoop aan jas of broek te naaien. Zoo dom is er toch nog nooit een jongen geweest, die geen knoop zelf kon aannaaien? — Maar Kees zei:

door elkaar, de een naar hier, de ander naar daar. Henk, Bet, Nico, Piet en Wim maakten zich gereed om naar school te gaan. Johanna was naar haar dagdienst, en vader ging de deur uit.

Moeder en de kleine Anna bleven dus maar saampjes. Kees zou straks ook gaan. Maar eerst moest hij zich nog wat opdirken.

„Nou ga 'k, hoor! een sigaar of een cigaretje loop ik op straat wel op!”

Zeker, hij zou wel gauw zijn makkers vinden, werklozen, en daar waren er altijd bij, die héél den dag niets deden dan sigaren en cigarettten rooken, en die er van meedeelden ook.

Huibert Pietersen had lang met Dirk van Stralen, den vader van 't achttal kinderen, bij denzelfden baas gewerkt. Zij kenden dus elkander goed. Doch hun levensweg was zeer verschillend, en ze ontmoetten elkander hoogst zelden. Dirk van Stralen was knecht gebleven; Huibert Pietersen begreep goed, dat dat het gemakkelijkst was, maar spande zich liever in, om zelf baas te worden.

En hij werd baas. Hij begon in 't klein, en God zegende zijn inspanning, zoodat hij onbezorgd met zijn groote gezin kon leven.

Dien morgen, toen Dirk van Stralen, wrevelig en

Dat is het werk van een moeder; dat hoeft niemand zelf te doen. De staat moet maken, dat een moeder daarvoor genoeg tijd heeft!

Kees durfde zoo te spreken, omdat hij wist, dat hij vader aan zijn zij had. En Kees, die overigens zeer dom was, kon zoo iets zeggen, omdat hij heel den dag van zijn makkers niet anders hoorde.

Vader was intusschen ook uit bed gekomen. Wederzijds werd er gegroet, maar overigens bijna geen woord gesproken. Want moeder en de meisjes en de vier jongste jongens wisten wel, dat ze bijna niets konden zeggen, of er volgde altijd een antwoord met als hoofdwoorden: staat, kapitalisten, staken. Dat vonden ze zoo afschuwelijk saai, dat ze liever geen woord spraken, zoolang Kees thuis was.

Moeder had het ontbijt gereed; allen schikten aan, en moeder, naar de kinderen wenkend, vouwde de handen en sloot de oogen. Vader durfde 't nog niet te laten; Kees wel, doch hij wou toonen, dat hij zijn fatsoen kon houden.

Na 't ontbijt reikte moeder den Bijbel Henk toe, en deze las een hoofdstuk. Vroeger deed vader dat altijd, maar hij zei, dat hij 't niet goed meer kon zien. — Na 't lezen werd er gedankt zooals er gebeden was. En dan stonden allen op en rommelden

knorrig na dien kouden nacht, de deur was uitgegaan, stapte Huibert Pietersen in blijde stemming de straat op. Hij had nog een heele wandeling voor de borst, want hij moest naar mijnheer Wallaerd, die in een villa even buiten de stad woonde. Goed in de kleeren gestoken, voelde hij wel, hoe koud het was, doch hierdoor beseftte hij te beter, hoe de Heere hem en de zijnen zegende. Dat verootmoedigde hem, want hij wist goed, dat hij toch niet beter was dan anderen, die aan alles gebrek hadden.

Hij was dus geheel in zich zelf gekeerd, en lette hoegenaamd op niets van alles, wat hem omgaf. Doch ineens viel zijn aandacht op een man, die in een zeer eigenaardige houding bij een ladder stond.

Hé, 't wás of er dien man iets scheelde. Hij ging op hem toe, en zag, dat het zijn vroegere werkmakker, Dirk van Stralen, was.

„Goeie morgen, Dirk! — Wat scheelt er, jongen?”

Dirk deed, of hij van zoo'n vraag niets begreep.

„Wat er mij scheelt? Wel niks!”

„Kom, kom! — zei Pietersen — doe nu niet, alsof wij elkaar niet kennen. We hebben zoolang van 's morgens tot 's avonds met elkander omgegaan! — Jij bent wel wat ouder dan ik, maar je moogt op mijn belangstellende vraag niet zulk

een antwoord geven. Ik zie duidelijk aan je, dat je verdriet hebt!"

Dirk van Stralen hief nu het hoofd wat hooger en zei:

"Nou, als je het dan weten wilt, dan zal ik het je zeggen. Ik vind het een gemeene wereld. 't Is schandelijk, zooveel menschen er zijn, die gebrek lijden, terwijl er zooveel kapitalisten zijn, die in d'r geld smoren. Dat moest zoo niet zijn. Daar moest de staat een eind aan maken. Maar de staat zelf is kapitalistisch, en daarom blijft alles zoo ellendig!"

In dien toon ging de man voort, en verbergde

't niet, hoe arm hij, met zijn vrouw en acht kinderen, 't had.

"Maar die vrekkige kapitalisten, die . . . die . . .!"

Pietersen viel hem in de rede:

"Ja, ja, jochie! dat weet ik nu wel. Maar wat val jij mij tegen. Wat ben jij veranderd! Want vroeger verwachtte jij 't van Boven, maar nu schijn je alleen nog heil en hulp van beneden te verwachten. Hoe een mensch zoo veranderen kan, zóó dom worden kan! Dirk, Dirk! hoe dát mogelijk is! — Want wat heb je mij vroeger vaak verteld van 't geluk en den vrede, die je in den dienst van God had. Over armoede of gebrek heb ik je toen nooit gehoord, evenmin als over de zonden van de kapitalisten. En je hadt het toen ook nooit arm! En toch al de kinderen nog klein! Maar toen zag je hooger en had je je verwachting van Hooger. — Zoo, dan ben je eindelijk zoo verstandig geworden, om je heil van beneden te verwachten, van 't stof, en van alles, wat van beneden is. — Ik zag het wel aan je, dat er heel wat bij je aan scheelde. En nu ik weet, wat er aan scheelt, begrijp ik het overige vanzelf; thuis aan alles gebrek. Vooral gebrek aan vrede en eensgezindheid, aan echt huiselijk geluk en genot, aan alles, wat er vroeger zoo overvloedig bij jullie in

huis was. — Nee, jochie, je bent er vreeselijk op achteruit gegaan. — Weet je nog wel, dat je me eens zei, dat als een mensch een kruisbessenstruik plantte, hij daarvan geen perziken moest verwachten? — — Maar ik moet weg; misschien spreek ik je vandaag of morgen nog wel eens. Maar jij moet terugkeeren tot Hem, Dien je verlaten hebt, en je moet zoo verstandig worden, dat je van de menschen en van de aarde niets verwacht!"

III.

Een rijk gezin in denzelfden kouden nacht.

Huibert Pietersen belde bij mijnheer Wallaerd aan en werd terstond binnengelaten bij mevrouw en de kinderen. Wat zag alles er hier rijk uit!

"'t Is koud, mevrouw! 't heeft knap gevoren van nacht!" zei Pietersen, om iets te zeggen.

"Ja, — zei mevrouw — dat zeggen ze, maar wij hebben daar niets van gemerkt. Lize (de oudste dochter) en ik hebben den heelen nacht bij pa gewaakt. Hij had toch zoo'n pijn! Och, die goede man lijdt toch zoo ontzettend, altijd, dag en nacht. Eén van ons blijft altijd bij hem, maar van nacht waren Lize en ik allebei noodig. Och, als je dat lijden van pa ziet, dan denk je aan de kou niet, die je zelf voelt. En 't is zulk een genot, dien goeden man zooveel mogelijk bij te staan, want voor de minste hulp is hij kinderlijk dankbaar. En nooit klaagt hij of mort hij. Hij zegt maar, dat de Heere een groot werk aan hem doet, dat Hij hem toe-

bereidt voor de eeuwige zaligheid. 't Is alles liefde van God, zegt hij, en genade van onzen Heer Jezus Christus. De Heere doet zooveel werk aan mij — zegt hij — ik heb mij dat niet waardig gemaakt. In die blijde stemming leeft hij bijna altijd. Dat maakt ons allen het hart zoo warm. U zult nooit een van onze kinderen hooren klagen, want als ze soms al iets hebben, dan denken ze: pa heeft het veel erger, en toch klaagt pa nooit. — U zult me wel even toestaan, u met de kinderen alleen te laten: ik moet even naar pa toe, en ik zal hem zeggen, dat u er bent!”

Zij verliet de kamer, en 't duurde een heele poos, eer ze terugkwam.

„Ja, — zei ze — wij hebben u al voor een week verwacht. Gelukkig, dat u er dan toch eindelijk bent. Ziet u? wij hebben een heelen hoop kleeren, die nog zeer goed zijn, maar die we weg willen doen, ondergoed en bovengoed, dekens en lakens, heel best nog. Daarom wilden we graag eens met u spreken, omdat u meer en beter bekend zijt met behoeftige gezinnen dan wij. Misschien weet u een groot gezin, zooals het onze, waar groote behoefte is!”

Mevrouw keek naar Pietersen, omdat zij op een antwoord wachtte. Maar hij zei niets. Zij vond, dat

„Och, die arme stakkerd! — Want dat is de vreeselijkste armoede, als een mensch ook geen God meer heeft. Maar 't is, of de Heere zelf ons een boodschap heeft gezonden, wie we het beddegoed en kleeren moeten laten halen. En misschien

is het den man ook nog tot geestelijken zegen!”

„'t Is te hopen! — zei Pietersen. — En dus mag ik hem zeggen, dat hij vandaag hier mag komen, om een en ander te halen?”

hij wat vreemd deed, en merkte, dat zijn oogen vochtig werden.

„Scheelt u iets, Pietersen?” vroeg ze deelnemend, en 't scheen hem moeite te kosten, haar te antwoorden.

„Bent u niet goed?”

Wat keken de kinderen ook bezorgd naar hem, want zij kenden hem goed, en wisten, hoe vriendelijk en hulpvaardig hij altijd was. Hij haalde zijn zakdoek te voorschijn, veegde er zich mee over de oogen en begon toen te vertellen, wat Dirk van Stralen hem had meegedeeld. Wat luisterde mevrouw, en wat luisterden de kinderen, toen hij vertelde dat de acht kinderen van Van Stralen dezen nacht van kou niet hadden kunnen slapen, en midden in den nacht verkleumd en bibberend hun slaapplaatsen op den zolder hadden verlaten en naar beneden in de huiskamer waren gekomen. Ze hadden daar hoegenaamd niets, om er zich mede te dekken.

„Och, die stakkerds!” — zei mevrouw, en de oogen der kinderen begonnen te glanzen, want ze wisten nu al zeker, dat den volgenden nacht de kinderen van Van Stralen zich warm genoeg zouden kunnen toedekken.

Pietersen deelde ook het gesprek mee, dat Van Stralen en hij hadden gehad, en mevrouw zei:

„Als u zoo vriendelijk wilt zijn, ja, zoo gauw mogelijk maar. En hij moet dan komen met een groote kar!”

„Heel goed, mevrouw! 'k Zal 't hem zeggen!”

Pietersen stond al op, om dadelijk heen te gaan en zijn vroegeren werkmakker de blijde boodschap te brengen, maar mevrouw zei:

„Och, als u zoo vriendelijk zoudt willen zijn, om 't ook even aan pa te vertellen, wat u ons verteld hebt. Dat zal hem zoo blij maken, want hij ziet zoo in alles de trouwe, leidende hand des Heeren. Zoudt u dat even willen doen? Ik zal zelf u bij pa brengen!”

„Heel graag, mevrouw!” zei Pietersen, en ging mee, en vertelde nu ook aan mijnheer Wallaerd, wat de anderen reeds hadden gehoord.

Wat een verkwikking was dat voor den lijder.

De oogen schoten hem vol tranen, en bewogen zei hij:

„De groote Schepper aller dingen
„Ziet, uit het ongenaakbaar licht,
„Het gansch gedrag der stervelingen;
„Niets is bedekt voor zijn gezicht.
„Uit zijn vaste woning,
„Daar Hij heerscht als Koning,
.....

„Zien zijn Godd'lijk' oogen
 „Op al 't menschedom neer.
 „'t Is God, aan tijd noch plaats gebonden,
 „Wiens toezicht over alles gaat;
 „Die 't harte vormt en kan doorgronden,
 „Die aller werken gadeslaat.
 . . . . .
 „Hij, geducht in macht,
 „Slaat elk gunstig gade,
 „Die op Zijn genade
 „In benauwdheid wacht.
 „Zijn machtige arm beschermt de vromen,
 „En redt hun zielen van den dood;
 „Hij zal hen nimmer om doen komen
 „In duren tijd en hongersnood.
 . . . . .
 „'k Zal Hem nooit vergeten,
 „Hem mijn Helper heeten,
 „Al mijn hoop en lust.”

(Ps. 33.)

„Pietersen! — zei hij — je bent nu voor mij een bode des Heeren. Ik dank je zeer! — Wat is de Heer goed en genadig! — En zoo op tijd!”

Er volgden hartelijke groeten, en Pietersen ging heen.

wachten. De zoogenaamde kapitalisten, ja, zochten niets dan hun eigen belang en voordeel, en de zoogenaamde vrienden van de arbeiders was 't ook om niets anders te doen, dat had hij toch immers altijd wel geweten! Zoo ging het toch met alles, wat van beneden was. Zoo ging het onder de katten en de muizen, onder musschen en duiven; maar onder de menschen het ergst.

Maar alles, wat van Boven kwam, dát was anders, daarin zat waar geluk. Ook dát wist hij uit onderzinking. Ja, wat was hij — ook met heel zijn gezin — toen veel gelukkiger, toen hij zijn leven richtte naar Gods Woord; toen hij 's Heeren hulp en nabijheid ondervond en met vrouw en kinderen bad, werkelijk bad, in 't vertrouwen, dat de Heere hoorde en verhoorde.

Ach, wat was hij toch dom geweest, dat hij naar die gevaarlijke vrienden had geluisterd, en zich niet alleen den Bijbel, maar ook God door hen had laten afnemen. En wat hadden ze hem daarvoor in de plaats gegeven? Niets dan ontevredenheid en nijd en afgunst, en haat tegen iedereen, haat zelfs tegen zijn vrouw en kinderen, die 't goede nog van Boven verwachtten.

O, wat was hij toch dom geweest en dwaas! O, kon hij nog maar terug, en weer worden, zooals

IV.

Terugkeer tot God, en onverwachte hulp.

Dirk van Stralen was nog een poos bij de ladder blijven staan, toen Huibert Pietersen van hem heen gegaan was. Hij keek hem lang na en dacht in zich zelf: de vent heeft gelijk, en ik vind het echt vriendelijk en oprecht, dat hij 't mij ronduit heeft gezegd, wat er mij op zijn allerslimst scheelt.

Zijn eigen geweten had het hem ook wel gezegd, maar hij had dan toch maar steeds opnieuw geluisterd naar zijn vrienden, die er altijd den mond vol van hadden, dat zij niets beoogden dan verbetering van het lot der werklieden. Maar hij had nu al goed ondervonden, dat het precies op 'tzelfde neerkwam, of je hulp verwachtte van de zoogenaamde werkmansvrienden of van de zoogenaamde kapitalisten. Hij zelf was hoe langer hoe ongelukkiger en zijn gezin al maar armer geworden.

't Was waar, wat Pietersen zei, dat hij zoo dom was geworden, om hulp en heil van beneden te

hij geweest was. Dat hij nog maar weer durfde bidden! Zou God nog wel naar hem willen hooren?

Indien Pietersen hem nu had gezien, zou deze wel weer gevraagd hebben: Wat scheelt Dirk toch? Want Dirk stond niet bij de ladder, maar liep een

einde hier heen en daar heen, en telkens weer terug. Hij scheen alleen te willen zijn, want hij ging naar een plein, waar veel boomen stonden en geen mensch, klein noch groot, zich vertoonde. Nu eens zakte hem het hoofd laag op de borst, dan weer hief hij 't op, alsof hij daar omhoog

iemand zag. En zijn lippen bewogen, alsof hij sprak.

En eer hij zelf nog goed wist, wat hij deed, bad hij tot God. In zijn hart bad het:

„Heere, ik heb U verlaten, en ik zou U niet kunnen terug vinden, maar kom Gij tot mij terug. O, om Jezus' wil, kom terug! Terug in mijn hart en terug in mijn woning, terug met Uw vreeze, met Uw vrede, met Uw zegen! — Och, Heere, vergeef mij al mijn dwaasheid en mijn zonde! Och, laat mij toch niet langer, niet nóg verder van U afdwalen, want zonder U is 't heelemaal geen leven!”

Al maar bad hij in zijn hart, en soms met hoorbare woorden. En, o, dat was hem zoo goed. Hij voelde zich zoo gelukkig, dat hij weer bad, en thuis zou hij weer met al de zijnen bidden, en de vrienden van de arbeiders zou hij laten praten en ze den rug toekeeren. Weg met zulke vrienden, die hem slechts nóg ongelukkiger konden maken.

't Begon weer licht en ruim te worden in zijn hart, en hij voelde den vrede er terugkeeren. Het hoofd hing niet meer op zijn borst; hij hief het op naar boven. Naar Boven, van waar hij op hulp rekende. Hij wist weer, hoe rijk hij was, dat hij

dan dat ik met een zak vol geld zou thuis komen. Ga je soms even mee?”

Kijk, nu werden Pietersens oogen wéér vochtig, en 't was hem aan te zien, hoe bewogen hij was.

„Nee, Dirk, ik kan nu niet met je meegaan. 't Is beter, dat je alleen bent, als je 't aan je vrouw

vertelt. — En zeg, ik ben bij mijnheer en mevrouw Wallaerd geweest. Ik kom er nu pas vandaan. Ze wilden graag, dat je zoo gauw mogelijk met een groote kar kwaamt. Ze hebben een hoop gebruikt, maar nog zeer goed beddegoed, dekens en lakens, kleeren en ondergoed voor je. Ze hebben dat over,

God weer terug had, al was er gebrek in huis.

Hij stapte heen en weer, en onwillekeurig kwam hij bij de ladder terug.

Huibert Pietersen kwam opgetogen, in zijn hart God dankend, bij mijnheer Wallaerd vandaan, en zag van verre reeds Van Stralen bij de ladder. En dichterbij gekomen, dacht hij: Wat nu? 't Lijkt of Dirk lacht! De blijdschap straalt van zijn gezicht! — Zou hij er misschien al iets van weten, wat ik hem te boodschappen heb? —

Met een vragend gezicht naderde hij Dirk, en zag, dat zijn oogen vochtig werden. Deze kwam naar hem toe, reikte hem de hand, en zei:

„Pietersen, jongen, jij bent voor mij een bode van God geweest. Ik ben je toch zóó dankbaar, dat je mij vlak de waarheid hebt gezegd. 't Is waar, ik had geen andere verwachting dan van beneden, en daarom was ik zoo wrevelig en ongelukkig. 'k Zie het nu ook zelf duidelijk in. Maar ik ben het dadelijk hooger gaan zoeken, en de Heere is zoo genadig, dat Hij mij weer te bidden geeft, en naar mij luisteren wil. Och, daar ben ik toch zoo blij om. 'k Wou het jou eerst zeggen, maar nu moeten ze 't ook thuis weten. Want dít zal vooral voor mijn vrouw en Johanna grooter blijdschap wezen,

en wilden graag, dat je 't nog vandaag haalde!”

Dirk hoorde 't met verbazing aan. Wat er in zijn hart omging, bleek uit zijn woorden.

„Ik? — Van mijnheer en mevrouw Wallaerd? Ik? Heere, 't is te veel! Al te veel op één keer!”

Pietersen dacht: het zou niet kwaad zijn, dat ik bij den man blijf tot hij thuis is en zei:

„Kom, ik zal met je meegaan tot aan de deur; maar 'k ga er nu niet in; dat doe 'k liever later.”

Samen stapten ze op, doch in de nabijheid van zijn woning sloeg Pietersen een zijstraat in, want hij zag, dat de kinderen juist uit school kwamen. En dezen stapten gelijk met vader binnen.

Allen zagen terstond, dat vader zeer belangrijk nieuws had, en met dat hij bij moeder in de kamer kwam, zei hij:

„Moeder, de Heere heeft je gebeden verhoord. En ik moet met een groote kar bij mijnheer Wallaerd komen, om er een hoop gebruikte lakens en dekens en kleeren te halen, en wel zoo gauw mogelijk!”

Och, wat was daar in eens een groote, groote blijdschap in huis, te grooter, omdat allen hierin Gods hand merkten.

Kees kwam — als gewoonlijk — maar thuis, juist op 't oogenblik, dat de tafel gedekt was.

Henk deelde hem dadelijk het nieuws mee, en vader zei:

„Ja, jij moet met me mee met de kar, want zij hebben uitdrukkelijk gezegd, dat we met een groote kar moesten komen!”

Kees spotlachte:

„t Zal me een rommeltje zijn! Nou, als de kapitalisten genadig worden, dan komt er wat! Een oude vogelkooi, een vermolmd stoel zonder zitting, een emmer zonder bodem, énzoo voort, énzoo voort. — Kan Henk niet meegaan?”

„Zeker wel, — zei vader — als jij denkt, dat het jou te vermoeiend is!”

Hij merkte, dat vader anders was dan gewoonlijk. Hij keek hem eens in 't gezicht, en zag, dat het ook daar anders was. Maar het meest trof het hem, toen, na het eten, vader zelf den Bijbel nam en er zelf uit voorlas, uit Psalm 119. En dit was geen gewoon lezen; 't was, of vader 't met zijn hart zei:

„O Heere, laat mijn geschrei voor uw aanschijn genaken; maak mij verstandig naar uw woord. Laat mijn smeecken voor uw aanschijn komen, red mij naar uw toezegging. Mijne lippen zullen uw lof overvloediglijk uitstorten, als Gij mij uwe inzettingen zult geleerd hebben. O, Heere, ik verlang naar uw

V.

De hand des vlijtigen wordt gezegend.

't Was wéér nacht, en 't vroom, dat het kraakte. Alle acht lagen weer in hun bed op den zolder, waar de maan door 't beijds dakraam scheen.

De jongsten, Anna, Wim en Piet sliepen als rozen, heerlijk toegedekt onder genoeg wollen dekens.

Maar de oudsten lagen nog wakker. Doch 't was nu niet van de kou, dat ze niet konden slapen. O, ze lagen nu zoo lekker warm toegestopt. Van dat aangename gevoel wilden ze zoo lang mogelijk genieten, en dus graag nog wat wakker blijven. Net als iemand, die wat heel lekkers in den mond heeft, en het daar een poos houdt, om nog lang den lekkeren smaak te proeven.

Maar ze hadden ook veel te denken. Wat een verandering sedert den vorigen nacht! Wat 'n beste dekens en lakens waren er met de kar meegekomen! En wat een kleeren en wollen ondergoed!

heil, en uw wet is al mijn vermaking. Laat mijn ziel leven, en zij zal u loven, en laat uw rechten mij helpen. Ik heb gedwaald als een verloren schaap; zoek uw knecht, want uw geboden heb ik niet vergeten.” (Psalm 119 : 169—176).

De kinderen — Kees ook — keken vader aan, en begonnen iets te begrijpen, maar Kees begreep het 't best: vader was heelemaal anders geworden.

Na de dankzegging stond vader dadelijk op, om naar mijnheer Wallaerd te gaan, en zonder dat er een woord over gesproken werd, volgde Kees hem op den voet en ging mee.

En dat moeder zoo blij was, zoo heel blij, omdat vader zoo was veranderd. Hij had weer zelf in den Bijbel gelezen en praatte met moeder mee als een geloovige. En Zondag zou hij weer mee gaan naar de kerk. Maar van die vrienden van de arbeiders wou hij niets meer weten, want die brachten de menschen tot de allerdiepste ellende en beroofden hen van het allerbeste.

Kees had andere gedachten. Want hij vond de geschiedenis erg vervelend. Hij voelde wel, dat vader gelijk had, maar had er weinig zin in, om, zooals hij 't noemde, van zijn, „lollig, lui leventje” met de werkeloze werkmakkers afstand te doen. Hij was nu al zoo lang 't heertje geweest, dat het hem zwaar zou vallen, weer geregeld aan den arbeid te gaan. En hij had het van vader wel begrepen, dat het met het slenteren langs de straat nu gedaan zou zijn. Nou, 't moest maar komen, zooals 't wilde. Jongens, zoo'n warm bed was toch ook wat waard!

't Was Zaterdag geweest, en Zondag, en niet alleen vader was mee naar de kerk gegaan, maar Kees ook. Volstrekt niet uit belangstelling ging Kees mee, maar — zooals hij zei — omdat hij zijn fatsoen wilde houden. Wat een ouderwetschen,

gelukkigen Zondag hadden ze nu eens weer genoten. En voortaan zouden alle Zondagen zoo zijn.

't Werd Maandag. Vader en Kees hadden beiden geen werk. Kees zou weer de straat op met de jonge werkmakkers. Maar vader zei:

„Nee, Kees, jij moet hier blijven, want wij moeten

eens samen praten. Want wij moeten weer aan 't werk!”

„Maar, vader, er is immers geen werk!”

„Wel, jongen, er is zat werk, als je maar weet, waar je 't zoeken moet. Wij hebben 't den laatsten tijd altijd van beneden verwacht. We meenden, dat de staat of de gemeente ons werk moest verschaffen, maar 'k zie nu goed in, dat we 't hooger moeten zoeken!”

„U bedoelt zeker, dat we er om moeten bidden?”

gedaan en doe ik met allen ernst. En meteen vind ik werk in ons eigen huis. En als 't hier niet meer is, zoeken we 't bij de bureu. Ik begin al vast te behangen, en jij te witten!”

„Maar, vader, ik heb geen witkwest! En 't vriest!”

„In onze kamer vriest het niet, en morgen misschien nergens meer in ons land. En als jij, als witter, niet weet aan een witkwest te komen, dan zullen we menschen zoeken, die dat wel weten. Kom maar mee naar Pietersen!”

Ze gingen naar baas Pietersen. Vader Van Stralen vertelde hem, wat hij en zijn zoon van plan waren.

„Prachtig! — zei Pietersen — beter kan het niet. En als Kees thuis met witten klaar is, kan hij in mijn huis beginnen. En mijn zwager heeft mij ook al gevraagd, of ik niet een witter wist!”

O, wat keek Kees op zijn neus! — Want de dooi was al ingevallen, en Pietersen had wel een paar witkwasten voor hem!

Kees had dus werk. Maar nu had Henk in eens ook werk, want hij moest vader helpen bij 't behangen.

Wat waren moeder en de kinderen in hun schik, dat er alles zoo net begon uit te zien. Ja, ze wisten wel, dat je van rein en net alleen niet kunt leven, maar ze begrepen ook, dat nu vader hulp van

„Ja, dat bedoel ik juist!”

Kees spotlachte:

„Nou, als je 't van 't bidden verwacht, kun je wel naar bed gaan!”

„Nee, jongen, jij weet het niet. Die 't van beneden verwachten, gaan naar bed, of slenteren den heelen dag langs de straten. Maar die 't van God verwachten, en Hem bidden, die zoeken werk, en die pakken aan. Kijk hier eens naar 't plafond! In geen tien jaar is er een witkwest op geweest!”

Kees kleurde. Want hij was stucadoor, en vooral 't witten was zijn werk.

„En kijk eens in de gang! Daar zijn de muren in geen twintig jaar gewit. En kijk dan eens in de keuken! — Voor een witter hebben we dus al werk gevonden. En als we in ons eigen huis klaar zijn, gaan we naar onze buurlui. Daar schreeuwt het ook om de witkwest. Voor jou is er dus vooreerst wel werk. En voor mij, als behanger, ook!”

„U hadt ten minste eerst wel naar 't smerige behang in onze kamer mogen wijzen, in plaats van naar 't plafond. 't Ziet er alles even rot uit!”

„Ja, jongen, dat komt, omdat we 't al maar van beneden verwacht hebben. Maar nu verwacht ik 't van Boven. Ik vraag onzen Vader, die in de hemelen is, om brood, en om werk. Dat heb ik

Boven verwachtte, zooals moeder en zij 't altijd hadden gedaan, de Heer helpen zou, en vader zijn best zou doen, om werk te zoeken. En 't werk, dat hij te doen kreeg, zou hij wel goed doen.

Kees had het witten bij Pietersen nog niet gedaan, toen mevrouw Wallaerd liet vragen, of Van

Stralen daar niet kon komen behangen. Zeker, hij kon er dadelijk beginnen. En toen hij

er vertelde, dat zijn zoon zulk een uitstekende witter was, moest deze er komen witten. De Wallaerds hadden heel wat vrienden en kennissen en spraken met lof over Van Stralen en zijn zoon, dat ze zulk flink werk leverden voor zeer billijk loon. Zoo hadden ze steeds werk in overvloed.

Pietersen had Van Stralen vroeger vaak aange-

raden, om voor zich zelf te beginnen, en zelf „baas” te worden, maar hij had dat nooit gewild. Want — zei hij — ’t is veel gemakkelijker knecht te zijn, en je hebt een veel beter leven en geen zorgen. Kees was ’t in dat opzicht altijd ééns geweest met vader.

Maar nu werd hij vanzelf „baas”. Nou, en of ze hem wisten te vinden! En bijna altijd hadden hij en zijn beide zoons werk, en hadden ze ’t niet voor anderen, dan wisten ze voor zich zelf allerlei achterstalligheden, waarin moest voorzien worden.

Niet tevergeefs had vader heil van Boven verwacht, want met dat hij begonnen was, God weer te zoeken, en van Hem al ’t noodige te vragen, had hij ook dadelijk den raad van Gods Woord opgevolgd:

Al wat uw hand vindt, om te doen, doe dat met al uw macht.

Gods zegen was zóó merkbaar over Van Stralen en zijn gezin, dat zelfs Kees niet alleen het in zijn hart erkende, maar ook openlijk zei.

Dit verhaal werd den schrijver medegedeeld door den hierin genoemden Huibert Pietersen.

